

BULETINUL

COMISIUNII

MONUMENTELOR ISTORICE

PUBLIȚIUNE TRIMESTRIALĂ

TABLA DE MATERII

1942

	Pagina	Pagina
1. ARTICOLE		
<i>N. Iorga, Ce este vechea noastră artă?</i>	127	
<i>D. Tudor, Castra Daciae Inferioris</i>	143	
<i>I. C. Ioanidu și G. G. Rădulescu, Icoane pe sticlă</i>	151	
<i>Horia Teodoru, Baia Curții vechi din București</i>	167	
<i>Dan Simonescu, Biserica Flămânda din Câmpulung-Muscel</i>	173	
<i>Horia Teodoru, Biserica Mărculești-Flămânda</i>	178	
<i>Paul Smarandescu, Note și Reflexii la Istoria Bucureștilor de N. Iorga</i>	192	
<i>Horia Teodoru, Recenzie</i>	197	
<i>Horia Teodoru, † Inginerul Dumitru Marcu</i>	198	
2. COMUNICĂRI		
<i>Maria Goleescu, Biserica din Bohari</i>	188	
<i>Crucea de piatră din Vărzari</i>	190	
<i>Al. Frunzescu, Biserica Mănăstirii Robaia</i>	190	
<i>Sf. Mănăstire Robaia</i>	190	
<i>Insemnări pe un miniat (1742) din Ploiești, dăruit d-lui Profesor N. Al. Constantinescu</i>	190	
<i>Insemnări vechi</i>	191	
3. ILUSTRĂȚIUNI		
<i>Ce este vechea noastră artă?</i>		
<i>Fig. 1. Sân Nicoară, Curtea-de-Argeș</i>	132	
<i>Fig. 2. Biserica Negru Vodă din Câmpulung-Muscel</i>	133	
<i>Fig. 3. Biserica Mănăstirii Tismana (Gorj)</i>	134	
<i>Fig. 4. Biserica Episcopală din Argeș</i>	135	
<i>Fig. 5. Biserica din Baia</i>	136	
<i>Fig. 6. Biserica Mănăstirii Probota din jud. Baia</i>	137	
<i>Fig. 7. Biserica Sf. Dumitru din Suceava</i>	138	
<i>Fig. 8. Biserica Mănăstirii Voroneț</i>	139	
<i>Fig. 9. Mănăstirea Sucevița</i>	140	
<i>Fig. 10. Biserica Inătești din Râmnicul-Vâlcea</i>	141	
<i>Castra Daciae Inferioris</i>		
<i>Fig. 1. Bivolari. Castrul roman (Tocilescu)</i>	144	
<i>Fig. 2. Bivolari. Latrina din Castru (Tocilescu)</i>	145	
<i>Fig. 3. Bivolari. Termele romane (Tocilescu)</i>	146	
<i>Fig. 4. Bivolari. Obiecte de bronz</i>	147	
<i>Fig. 5. Bivolari, Ruinele băilor desenate imediat după descoperire (Tocilescu)</i>	148	
<i>Icoane pe sticlă</i>		
<i>Fig. 1. Maica Domnului Inlăcrimată, Nicula</i>	153	
<i>Fig. 2. Maica Domnului cu Pruncul Isus (copie după icoana din Mănăstirea Nicula)</i>	154	
<i>Fig. 3. Savu Moga: Sfântul Nicolae, Arpașul-de-Sus</i>	157	
<i>Fig. 4. Savu Moga: Cuvioasa Paraschiva, Arapașul-de-Sus</i>	158	
<i>Fig. 5. Ion Pop: Fecioara Maria, Făgăraș</i>	159	
<i>Fig. 6. Ion Pop: Invierea, Făgăraș</i>	160	
<i>Fig. 7. Ion Pop: Sfânta Troiță într'un trup, Făgăraș</i>	161	
<i>Fig. 8. Matei Țimforea: Judecata de Urmă, Cârțișoara</i>	161	
<i>Fig. 9. Matei Țimforea: Raiul, Cârțișoara</i>	162	
<i>Fig. 10. Matei Țimforea: Facerea Lumii, Cârțișoara</i>	162	
<i>Fig. 11. Matei Țimforea: Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul, Cârțișoara</i>	163	
<i>Fig. 12. Matei Țimforea: Sfântul Ilie Prorocul, Cârțișoara</i>	164	
<i>Fig. 13. Sfântul Gheorghe, Făgăraș</i>	165	
<i>Fig. 14. Petru Tamaș: Punerea în mormânt, Rupea</i>	165	
<i>Fig. 15. Linteș: Duminica Floriilor, Șoimi</i>	166	
<i>Baia Curții vechi din București</i>		
<i>Fig. 1. Curtea Veche din București: Ruinele cuptorului subteran al băii</i>	168	
<i>Fig. 2. Curtea Veche din București: Planul reconstituit al cuptorului subteran al băii</i>	169	
<i>Fig. 3. Curtea Veche din București: Vedere perspectivă reconstituită a cuptorului subteran al băii</i>	170	
<i>Fig. 4. Curtea Veche din București după planul lui Ferdinand Ernst: 1. Palatul Domnesc; 2. Biserica Domnească; 3. Biserica Sf. Anton; 4. Baia; 5. Monumentul din Piața de Flori</i>	171	
<i>Biserica Schitului Mărculești-Flămânda din Câmpulung-Muscel</i>		
<i>Fig. 1. Vechea biserică a schitului Mărculești-Flămânda Câmpulung-Muscel (azi dărâmată)</i>	179	
<i>Fig. 2. Flămânda văzută dinspre Sud</i>	180	
<i>Fig. 3. Biserica Schitului Mărculești-Flămânda. Tabloul votiv după un desen al pictorului Tătarăscu</i>	180	
<i>Fig. 4. Biserica Schitului Mărculești-Flămânda după o fotografie mai veche</i>	181	
<i>Fig. 5. Biserica Schitului Mărculești-Flămânda: Fațada principală reconstituită după fotografii</i>	182	
<i>Fig. 6. Biserica Schitului Mărculești-Flămânda: Decorul în frescă al fațadei. Detaliu reconstituit după fotografii</i>	183	
<i>Fig. 7. Turla poligonală</i>	184	
<i>Fig. 8. Turla circular-poligonală</i>	185	
<i>Fig. 9. Turla cilindrică</i>	185	
<i>Fig. 10. Biserica schitului Mărculești-Flămânda: 1. Plan ipotetic dedus din conturul strâșinei acoperișului, reconstituit după fotografii; 2. Chenarul sculptat al pisaniei; 3. Cadrul ușei reconstituite după fotografii; 4. Ferestrele reconstituite după blocurile de piatră ce s'au găsit</i>	186	
<i>Comunicări: Biserica din Bohari.</i>		
<i>Fig. 1. Biserica din Bohari: Pisania</i>	186	
<i>Fig. 2. Biserica din Bohari: Planul și Secția longitudinală</i>	189	
<i>Fig. 3. Biserica din Bohari: Cadrul ferestrei și al ușei</i>	189	

BAIA CURȚII VECHI DIN BUCUREȘTI

de HORIA TEODORU

Numai după publicarea planurilor orașului București, ridicate în jurul anului 1790 de cartografi austriaci Ferdinand Ernst și Baron Franz Purcel¹⁾, care cuprind atâtea însemnări prețioase, s'a putut încerca o descriere mai precisă a dispărutei Curți Vechi²⁾, reședința voevodală a cărei ziduri au fost răpuse de cutremure, de incendii, de vremi și de oameni.

Multe chestiuni însă rămân încă nelămurite, căci, după cum se știe³⁾, însemnările călătorilor străini, stampele vechi și documentele interne relative la această așezare domnească sunt destul de rare și de vagi, iar planurile pomenite mai sus ne-o înfățișază la o dată destul de târzie, când era părăsită și într'o stare înaintată de ruină, cu zidurile și cu turnurile pe jumătate căzute și cu întinderea încălcată de vecini și de trecătorii cari își croiseră dealungul Dâmboviței o uliță încă nepodită, actuala stradă Carol.

De asemeni, la fața locului, din toate podoabele palatelor dispărute nu se mai păstrează în curtea Bisericii Curții Vechi decât un fus de coloană de piatră, cilindric, având un diametru de 60 de centimetri și o înălțime de 1,83 m. La capete, în axul fusului sunt împlântate încă și știmuite în plumb drugii de fier de 3 centimetri groșime și 6 centimetri lungime cu ajutorul cărora se fixau baza și capitelul coloanei.

Putem presupune că fusul acesta făcea parte din rândul de coloane care susțineau la mijloc bolțile destul de joase ale uneia din sălile de recepție ale palatului, descrisă de Del Chiaro¹⁾.

În aceste împrejurări, cele câteva temelii vechi, ce au ieșit la iveală cu ocazia lucrărilor făcute în ultimii ani în jurul Bisericii capătă o însemnătate deosebită, mai ales că ne dau indicații precise asupra băii palatului, care ne era cunoscută numai din documente, fără a se mai ști locul unde fusese așezată (fig. 1). Ne amintim astfel că Leon Vodă (1629—1632) « au fost trimis din București de au luat căldarea băii din Târgoviște »²⁾. Nu se poate preciza însă dacă această căldare era destinată curții sau băii domnești ce se afla, poate chiar din acea vreme pe malul drept al Dâmboviței, în livada domnească³⁾. Mai târziu, în timpul de înflorire al lui Brâncoveanu, știm că baia palatului era făcută cu marmură adusă dela Țarigrad și că era îngrijită de doi armeni meșteri⁴⁾.

Zidurile descoperite la o depărtare relativ destul de mică de biserică — numai la 13 m. spre nord de colțul nord-vest al pronaosului — au pus în evidență o instalație clasică de cuptor subteran — hypokauston — instalație care, după cum se știe, împrumutată dela Romani, caracterizează băile din tot orientul și occidentul bizantin și musulman. La noi în țară, astfel de cuptoare

¹⁾ George D. Florescu, *Din vechiul București. Biserici, curți boienești și hanuri între anii 1790—1791 după două planuri inedite*. București, 1935.

²⁾ Const. Moisil, *Bucureștii și împrejurimile la mijlocul veacului al XVII-lea în Bucureștii Vechi*, pp. 13—17. București, 1935.

³⁾ G. I. Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, pp. 95—135. București, 1890.

¹⁾ Anton-Maria del Chiaro Fiorentino, *Revoluțiile Valahiei*, în traducerea S. Cris-Cristian, p. 8. Iași, 1929.

²⁾ Alex. Lapedatu, *Baia domnească din Târgoviște în Bulletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, Anul III, p. 91. București, 1910.

³⁾ George D. Florescu, o. c., p. 129.

⁴⁾ G. I. Ionescu-Gion, o. c., p. 119.

subterane au existat fără îndoială la toate băile caselor domnești și boierești ce ne sunt cunoscute din documente, dar numai în număr foarte restrâns ne-au rămas, mai mult sau mai puțin ruinate.

Cel mai bine păstrat este cel dela curtea domnească din Târgoviște — încă nepublicat — descoperit acum câțiva ani, cu ocazia săpăturilor făcute de Comisiunea Monumentelor Istorice prin d-l Virgil Drăghiceanu. Nu mai puțin interesant este

trei metri și jumătate. Zidăria, din cărămizi subțiri de 3—4 centimetri grosime prezenta un frumos mortar alb foarte bogat în var, în rosturi groase de 4 centimetri și era așezată pe un strat de mortar de egalizare înalt de circa 25 cm; lățimea neregulată, după cum este curent în fundațiile vechi, varia între 62 și 90 cm.

În două laturi neconsecutive ale octogonului și anume în laturile din spre nord-est și nord-vest, se găseau, boltite în jumă-

Fig. 1. — Curtea Veche din București. Ruinele cuptorului subteran al băii.

cuptorul săpat chiar anul acesta la curtea Goleștilor din Golești de către Institutul Național al Cooperăției prin d-l Dinu V. Rosetti. Cel descoperit la București era însă cu mult mai ruinat căci nu s'au mai găsit în pământ decât numai o parte din temeliiile unei singure mici încăperi din complexul ce forma altădată baia sau fere-deul palatului domnesc.

De dimensiuni foarte reduse, spațiul octogonal închis de fundațiile găsite, nu cuprinde mai mult de trei metri între ziduri (fig. 2). Cu retragerile obișnuite, putem presupune că încăperea susținută de aceste temelii avea o lățime care se apropia de

tate de cerc, deschiderile largi de 60 cm și înalte de un metru până la cheie, ale canalelor subterane pe unde venea și ieșea aerul cald care încălzea pe dedesubt pardoseala dispărută a încăperii. Numai canalul din spre nord-vest se mai păstra destul de bine. Cealaltă deschidere, dărâmată de prăbușirea masivelor de zidărie din părțile superioare ale construcțiilor, nu se mai putea recunoaște decât după primele trei cărămizi dela nașterea din stânga a arcadei. În mijlocul laturei nord se mai afla o mică deschidere pătrată, reprezentând gura unuia din canalele verticale prin care aerul cald încălzea peretele încăperii.

Dintre stâlpii pătrați de zidărie, de câte o cărămidă și jumătate grosime, care aveau rolul constructiv de a susține pardoseala de lespezi de piatră sau de marmură sau de pământ ars — nu știm — s'au păstrat parțial numai cei trei cari se văd în fotografia ce publicăm și care s'au reprezentat și în planul perspectiv (fig. 3). Acești stâlpi erau așezați direct pe pământ, fără strat de egalizare, cum erau zidurile perimetrice, astfel că cei cari dispăruseră nu mai lăsaseră nicio urmă. În planurile ce publicăm ei au fost reconstituiți repetându-i la intervale egale și se poate deduce că lespezile pardoselei ce susțineau urmau să fie pătrate și să aibă laturile de câte 85 cm.

Solul nepăvat dintre stâlpi, era acoperit cu o pătură groasă de negru de fum, ceea ce arată că acest cuptor funcționase o vreme destul de îndelungată. Temeliile se adânceau de 64 cm. sub nivelul actual al Curții din jurul Bisericii, curte ce este coborâtă și restabilită, în urma cercetărilor și lucrărilor făcute cu ocazia ultimei restaurări, la nivelul ce-l avea și în timpul lui Mircea-Ciobanul.

Se deduce din cele expuse mai sus că zidurile găsite constituiau fundațiile unui cuptor subteran sub una din încăperile băii curții domnești. Dimensiunile atât de reduse ale încăperii, tepidarium sau sudarium, nu ne miră, căci în multe palate fastuoase din cuprinsul arhitecturii musulmane, acestea nu erau mai dezvoltate. Pretutindeni se observă un contrast foarte precis între sălile de recepție, vaste și larg deschise și între încăperile de locuit și băile foarte înguste și mici.

Dar în lumina acestor atât de fragmentare și unice vestigii ale Curții Vechi să vedem dacă examinarea mai amănunțită a planurilor cartografilor austriaci nu ne poate duce la noi concluzii.

Prima constatare pe care o facem este că pe planul lui Ernst, locul exact al ruinelor găsite se situează într'o parte care este arătată ca fiind construită și anume pe fațada din spre răsărit a palatului. Astfel putem să nu ne îndoim de exactitatea planului tocmai în locul unde palatul ne este arătat la o depărtare surprinzător de mică de biserica domnească, lucru care stânjenea fără îndoială desfășurarea ceremoniilor descrise cu amănunțime de Del

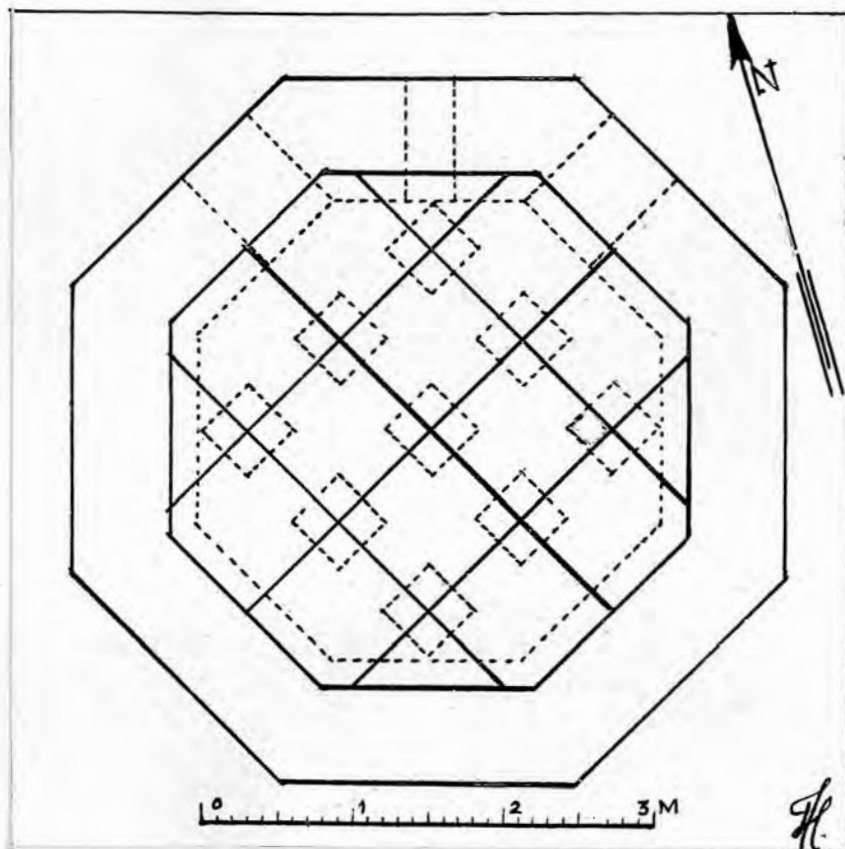

Fig. 2. — Curtea Veche din București. Planul reconstituit al cuptorului subteran al băii.

Chiaro: « în curtea cea mare a palatului în fața bisericii, era improvizat un altar cu sfeșnice, cruce și cele necesare botezului apei. În fața acestui altar, la 20 pași (15 m) pe o estradă exagonală cu trei trepte... »¹⁾. Este sigur că această ceremonie nu se putea desfășura în fața bisericii, adică între biserică și palat, unde atât planul cât și urmele unui zid, găsit când s'a pavat curtea, arată că era un spațiu atât de restrâns. Credem că ceremonia avea loc pe latura sud a bisericii, unde se afla un spațiu de 50 m până la malul apei Dâmboviței.

¹⁾ Anton-Maria del Chiaro Fiorentino, o. c., p. 59.

Din faptul că palatul era atât de apropiat de biserică și din înfățișarea pe care acesta îl prezintă în planul de a cărui exactitate nu mai avem niciun motiv să ne îndoim, tragem concluzia, justificată și de documente și de alte exemple similare, că palatul numai prin adăugiri succesive în decursul vremilor a ajuns la o întindere atât de mare. Acesta ne apare compus din două

Golești și la Târgoviște, care sunt izolate și depărtate de celelalte construcții, aci ele fac corp cu restul clădirii.

Ni se pare că corpul din spre sud, atât de apropiat de Biserică și mai nou, corespunde destul de mult cu descripția, făcută de Greceanu, a casei adăugate de Brâncoveanu; « casă domnească ce este pe stâlpi de piatră și este cu trei cafasuri și cu toate ce se văd într'insa, care este despre Biserica Domnească cea mare »¹⁾. Palatul Brâncovenesc ar avea astfel o fațadă spre Dâmbovița compusă la fel cu aceea, spre lac, a palatului dela Mogoșoaia, iar cele trei cafasuri ar fi la fel așezate. Unul mai vast în mijlocul fațadei și celelalte două în ieșiturile arătate în plan. Ne putem da seamă de aspectul monumental al acestei fațade cu o desfășurare de 65 m, dacă ne gândim că palatul dela Mogoșoaia, pe care îl cunoaștem, are o desfășurare de trei ori mai mică.

Pentruca să se poată urmări cu folos și în mod metodic crâmpeele de temelii și ziduri ce întâmplarea va scoate la lumină în măsura în care continuele prefaceri ale cartierului vor aduce dărâmarea unora din casele construite pe locul ocupat altă dată de așezările Curții Vechi, s'a întocmit planul alăturat în care planul lui Ernst a fost su-

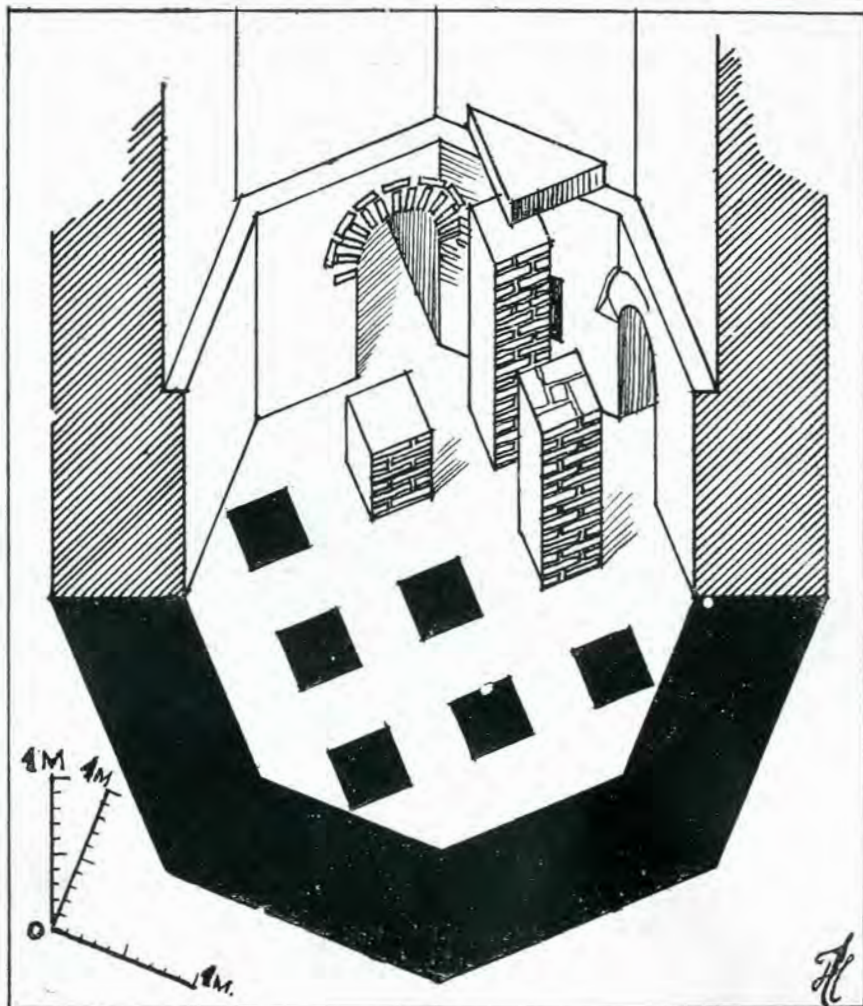

Fig. 3. — Curtea Veche din București. Vedere perspectivă reconstituită a cuptorului subteran al băii.

corpuri de clădire lipite între ele și anume unul spre nord, mai depărtat de biserică și deci mai vechi și altul spre sud, probabil mai nou și a cărui orientare face un unghi de circa 7 grade cu primul. Baia examinată mai sus, după locul central pe care îl ocupă în acest complex de clădiri poate fi considerată deopotrivă ca făcând parte din corpul mai vechiu sau din cel mai nou. Totuși orientarea zidurilor ei o apropie mai mult de corpul din spre sud și în orice caz, în opoziție cu băile găsite la

suprapus pe unul contemporan²⁾. Această suprapunere nu s'a putut face cu o exactitate absolută (fig. 4). Scara grafică a planului vechi este în stânjeni vienezi, Klafter, și în pași. La 300 de stânjeni corespund 1500 de pași ceea ce ar da, considerând pasul de 0,75 m o lungime de 1,87 m pentru un stânjen. Luând însă în mod aproxi-

¹⁾ G. I. Ionescu-Gion, *o. c.*, pp. 115—116.

²⁾ Aducem și pe această cale mulțumirile noastre Direcției Planului și Sistemării din Primăria Municipiului București pentru bunăvoința cu care ne-a comunicat planul cartierului.

mativ depărtările dintre Biserica Curții Vechi și unele biserici mai apropiate și mai depărtate, am constatat că, făcând o medie între aceste distanțe măsurate pe planul vechi și pe planul contemporan stânenul ar trebui să aibă aproape 2 metri. De această medie am ținut seama în suprapunerea celor două planuri și primul lucru pe care trebuie să ni-l explicăm este nepotri-

ară că în acest interval de aproape 13 ani se ștersese orice urmă a Bisericii. În planul Borroczyn, din anul 1852, adică numai cinci ani după incendiu, biserica nu mai figurează ¹⁾; piața Sfântul Anton este reprezentată liberă de orice construcții, iar o fotografie a pieții anterioară anului 1830 — deoarece monumentul nu figurează la locul său — ne arată de asemeni că piața

Fig. 4. — Curtea Veche din București, după planul lui Ferdinand Ernst. 1. Palatul domnesc. 2. Biserica Domnească. 3. Biserica Sf. Anton. 4. Baia. 5. Monumentul din piața de flori.

virea ce se constată între altarul dispărutei Biserici Sfântul Anton ¹⁾ și locul ocupat de monumentul care și astăzi, în mijlocul pieții de flori, îi păstrează amintirea ²⁾. Între data când a ars biserica Sfântul Anton și data când s'a ridicat monumentul, adică între incendiul din 23 Martie 1847 și anul 1860, se găsesc două documente care ne

era cu totul liberă și că pe locul unde fusese altarul unei biserici se întindeau rusticile tarabe ale vânzătorilor veniți de la țară cu tot felul de produse ²⁾. Deducem că monumentul, așezat numai după mărturiile verbale ale celor doi foști efori, pomeniți în inscripția monumentului, nu a mai ocupat exact așezarea altarului de mult

¹⁾ George D. Florescu, *o. c.*, pp. 51—53.

²⁾ Actualmente monumentul se află în mijlocul pieții. Am preferat să utilizăm un plan mai vechi, în care se vede că înainte de clădirea actuală a pieții de flori, monumentul se află pe marginea trotuarului.

¹⁾ Mulțumesc și pe această cale d-lui George D. Florescu care a binevoit să-mi comunice excelente reproduceri fotografice după planul lui Ernst și după planul Borroczyn.

²⁾ Colonel Popescu-Lumină. *Bucureștii din trecut și de astăzi*, între pp. 208 și 209. București, 1935.

dărâmat, al cărui loc fusese luat de coșurile vânzătorilor; în acest fel ni se luminează și sensul inscripției: « S'au ridicat acest monument . . . în locul Sf. Prastol, pentruca să fie apărare de orice necurățenie ¹⁾ ».

Pe planurile astfel suprapuse putem urmări locul ocupat de clădirile de altădată și constatăm că palatul domnesc, după cum ne spune de altfel și secretarul misiunii polone a lui G. Krasinski la 1636 ²⁾ nu se afla, ca palatul de mai târziu al lui Alexandru Ipsilanti pe o înălțime, ci se afla în vale. Planul lui Ernst, care arată prin hașuri obișnuite toate denivelările mai importante de teren, în dreptul Curții Vechi prin nicio indicație grafică nu arată vreo diferență de nivel între apa Dâmboviței și malul pe care era așezat palatul. Același nivel scăzut ne este arătat și de fundațiile Bisericii și al băii descrisă mai sus. În locul acesta terenul era în pantă dulce iar cercul de coline care apărau această așezare domnească se înălțau mai departe.

Zidurile de incintă, care nu prezintă nicio indicație de contraforți spre interior sau spre exterior și au în plan o grosime de circa doi metri, se mai păstrau numai pe latura vest a incintei pe o lungime de 170 de metri și spre nord numai pe 50 metri. În colțul sud-vest se află figurată o clădire dreptunghiulară de 7 m pe 16 m, iar în colțul nord-vest o altă clădire aproape pătrată cu laturile de 14 metri. Ar putea să reprezinte turnuri de apărare dacă ar fi înfățișate depășind linia exterioară a zidurilor pentru a lor flancare.

Biserica Sfântul Anton, înconjurată cu un gard circular este reprezentată fără abside laterale, de altfel ca și Biserica Domnească căreia îi lipsesc de asemeni și cele două biserici anexate și ale căror fundații s'au găsit cu ocazia ultimei restaurări, lipite de corpul vechii biserici ³⁾.

Clădirea ce se află la o mică depărtare spre nord de palat, măsurând 20 metri pe 11 metri și având o ieșitură de 10 metri pe 7 metri, are în plan forma caracteristică

¹⁾ Virgil Drăghicianu, *Coloana din piața Sf. Anton București* în *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, Anul VIII, Fasc. 33, p. 47. București, 1916.

²⁾ Const. Moisil, o. c., p. 10.

³⁾ Acestea sunt reprezentate în planul Curții Vechi din anul 1799, care conține foarte multe date interesante și pe care d-l Ion Ionașcu l-a prezentat la coloctiul Institutului de Istorie Națională din 17 Decembrie 1942.

a vechilor case boierești unde salonul cel mare iese din corpul clădirii și ar putea să fie micul palat cu opt odăi pe care l-a construit, într'un colț al grădinei, Ștefan Cantacuzino în scurta lui domnie ¹⁾. În sfârșit, spre nord-est, în jurul unei curți interioare foarte alungite, o clădire largă numai de 8 m, dar a cărui perimetru exterior atinge o desfășurare de 280 m, pare a grupa diferitele servicii ale curții. Între cele două biserici se mai află o construcție de 14 m pe 8 m. Mai adăugăm, cu aproximația pe care o poate da un plan ca acesta, că ulițele podite, ca și podurile de peste apa Dâmboviței au o lărgime de circa 7—8 m.

Pe suprafața ocupată altădată de zidurile Curții Vechi nu se găsesc clădiri prea importante. Multe din ele se vor dărâma pentru a face loc altor construcții mai noi și vor permite într'un timp destul de scurt cercetarea și scoaterea la iveală a tuturor zidurilor și fundațiilor vechi, cu ajutorul cărora se vor putea încerca și unele reconstituiri ipotetice. Dar ne întrebăm—dacă n'ar lipsi fondurile necesare pentru exproprierea unei suprafețe atât de mare,—în ce mod s'ar putea sistematiza și ce înfățișare ar căpăta aceste urme în cadrul unei grădini arheologice. Judecând numai după puținele elemente cunoscute până acum, zidurile găsite numai în fundație ar fi marcate prin lespezi de piatră—ca niște trotuare între peluze verzi; zidurile care s'ar mai găsi și în afară de pământ s'ar acoperi cu copertine de piatră, iar în locurile presupuse, s'ar așeza în picioare, cele două-trei coloane de piatră ce eventual se vor mai găsi. Un mic muzeu sub un simplu portic—închis cu geamuri—ar adăposti alături de bogatul material găsit în cursul restaurării bisericii, toate fragmentele ce se vor mai afla în săpături.

Cum nu putem însă spera o astfel de realizare, care ar răscumpăra în sfârșit indiferența de până acum față de trecutul Capitalei, ne propunem să urmărim, cum am arătat mai sus, la fiecare dărâmare orice urmă care ar putea aduce o lumină nouă pentru cunoașterea unui monument atât de important.

¹⁾ Del Chiaro, o. c. p. 9.